

Verslag van de bijeenkomst “Wij gaan door”

- 1. Interviews**
- 2. Presentatie Ad de Groot: “Wat is er gaande?”**
- 3. Presentatie Ad de Groot: Wat kunnen we doen?”**
- 4. Adviezen uit de groepen**

Wat is er gaande, interviews (1)

- **Jan Mathijssen, vz. werkgroep, Willibrorduskerk, Herveld (Benedictusparochie, Elst)** PB van St. Benedictusparochie heeft besloten om in de St. Willibrorduskerk in Herveld na september 2016 geen kerkdiensten meer toe te staan. Doordeweekse vieringen blijven wel mogelijk, totdat de kerk volgens plan aan de eredienst wordt onttrokken (verkoop, afbreken). De werkgroep voor het behoud en open blijven voor vieringen van de R.K. kerk in Herveld is het met de sluiting van de kerk niet eens. De geloofsgemeenschap voldoet in ruime mate aan alle criteria, die door het bestuur op 20 februari bekend gemaakt zijn.
- **Irene en Kees Roelands, H. Geestkerk, Loenen/Eerbeek (Franciscus en Claraparochie, Twello)**
Irene was PB-lid en protesteerde regelmatig tegen de aanpak van en de gang van zaken in het bestuur, totdat ze er genoeg van kreeg en zich met een stevige brief naar pastoor Daggenvoorde en Mgr. Eijk uit het bestuur heeft teruggetrokken.
Kees heeft verschillende diepgravende rapporten geschreven over een andere aanpak van de problemen (o.a. sluiten EC en 4 dorpskerken open houden en daarmee naar een exploitatie van + 360.000,- te komen). Kreeg voortdurend nul op rekest. Laatste brief bij verbod op verdere vieringen m.i.v. 12 juli: "wij gaan door". Echter na die datum is er niets meer gebeurd vanwege de vakantieperiode.

Wat is er gaande, interviews (2)

- **Mariette Rouwhorst, Elburg (Norbertus- en Thomas à Kempisparochie, Zwolle e.o.)**
Mariette is onze contactpersoon in Elburg. 5 juli jl. zou de laatste viering zijn in hun eigen kerkje dat gesloten gaat worden en waar verdere vieringen verboden werden. Maar zij zijn daartegen in protest gegaan (brief "Wij gaan door"). De pastoor heeft grote druk op hen uitgeoefend om zich bij zijn besluit neer te leggen. Ze hebben onlangs nog alle drie de pastoraal werkers van de gecombineerde fusieparochies Norbertus en Thomas à Kempis op bezoek gehad om hen over te halen hun verzet op te geven. En pas na de laatste viering van 5 juli, toen de pastoor merkte dat ze bleven weigeren, heeft hij toegegeven. Er worden weer vieringen gehouden (ook eucharistievieringen). We vinden dit betekenisvol omdat we er van overtuigd zijn dat zijn besluit in nauw overleg met Mgr. Eijk is genomen.
- **Harry Winckels, vz. locatieraad H. Andreaskerk, Brummen (parochie Levend Water, Doesburg)** Als donderslag bij heldere hemel vorige week aankondiging van verkoop van hun kerk. Uitspraak van vorige pastoor ½ jaar geleden: "Dat maken wij niet meer mee". Versnelde procedure door PB en vicaris Pauw om tot voorgenomen besluit tot sluiting te komen. Binnenkort hoorzitting zonder dat er gelegenheid is voor intern overleg. Vicaris Pauw heeft benadrukt dat het van het grootse belang is dat ze zich coöperatief opstellen. Is tekenend voorbeeld van vitale geloofsgemeenschap waarvan kerk plotseling gesloten wordt omdat er een koper is gevonden.

Wat is er gaande, interviews (3)

Cor Bart, OLV Beverwijk

Voorbeeld van “ongehoorzame” gemeenschap. Ze hebben hun door de fusiepastoor gesloten kerk enkele jaren geleden gekraakt. Beroepsprocedure Vaticaan (2x in hoger beroep, telkens afgewezen. Nu naar paus). Worden nu door pastoor gedwongen kerk te verlaten en met hun gemeenschap in andere parochiekerk te trekken. Vertoning video gemaakt door cineast over hele proces.

“Wij gaan door”

Kansen voor een eigen toekomst?

2. Presentatie Ad de Groot: “Wat is er gaande?”

Het beleid van Mgr. Eijk

“Enig mogelijke antwoord op probleem van groeiend priestertekort, leeglopende kerken, financiële tekorten”

- Verdelen van 360 parochies over beschikbare pastoors d.m.v. **centralistische parochiefusies** (1 bestuur, 1 pastoraal team, 1 eucharistisch centrum)
- Het sluiten van **overtollige kerkgebouwen**
- Gelovigen samenbrengen in een **nieuwe gemeenschap** rond eucharistisch centrum, priester en eucharistie
- Met strikte **liturgische richtlijnen** en voorschriften

De fasering

- 2012: alle 50 fusies gerealiseerd (in 2013 verder samengevoegd tot minder dan 20 fusieparochies)
- Strikte liturgische richtlijnen doorgevoerd
- Oktober 2013 groot aantal aankondigingen van kerksluitingen. Direct gevolg: stroom bezwaren en aankondiging beroepsprocedures
- Aankondigingen deels teruggedraaid; kerksluitingen **plus verbod op vieringen** geconcentreerd op enkele parochies in O. van aartsbisdom met uitgestelde decreten (testcase?)

Uitstel decreten

Voorgenomen sluiting wordt pas door bisschop bij decreet bevestigd bij feitelijke verkoop kerkgebouw (dan pas beroep bij Vaticaan mogelijk)

In tussentijd wordt lokale geloofsgemeenschap afgebouwd:

- **Ontmoedigen/verbieden van lokale activiteiten en vieringen door pastoor**
- **Gedwongen sluiting kerkgebouw bij viering in EC (bijv. paastridium)**
- **Toepassen strikte richtlijnen ten koste van eigenheid en identiteit**
- **Centraliseren parochiebladen, websites, koren, adresbestanden etc.**
- **Ontslaan van overtollige vrijwilligers**
- **Degraderen “locatie” tot “**pastoraal steunpunt**”**

Bij uiteindelijk decreet:

risico van bezwaar/beroepsprocedure nog minimaal

Ontmoedigen/verbieden vieringen

Na aangekondigde kerksluiting uitsluitend nog toegestaan "in zeer beperkte mate", "louter incidenteel", "onder strikte voorwaarden" de volgende liturgische vieringen:

- avondwake
- uitvaart
- huwelijksviering
- liturgische viering huwelijksjubileum
- schoolviering
- viering patroonsfeest
- viering traditionele festiviteiten

(Uit brief Mgr. Eijk aan parochiebesturen van 12 maart 2014)

Citaat uit parochie nieuwsbrief

“Vieringen met kinderen en jongeren (doop, 1^e communie, vormsel) worden geconcentreerd in het eucharistisch centrum. Daarmee wordt voor de toekomstige generatie parochianen duidelijk dat er uiteindelijk in de toekomst één centrale kerk in hun katholieke gemeenschap is en geen kerk per dorp ”

“Kerken waarvan de sluiting is aangekondigd (8 van de 11) kunnen alleen nog tijdelijk voor bijzondere uitvaart-, huwelijks- en jubileumdiensten worden gebruikt.”

Antwoord van pastoor op ingebrachte bezwaren

“Tijdens de **informatie-avond** en de **hoorzitting** hebben wij gereageerd op de ingebrachte bezwaren. Met name in de “groene” rapporten wordt uitgegaan van andere uitgangspunten en feiten. U hebt het parochiebestuur niet kunnen overtuigen van de juistheid daar van.

Wij handhaven ons voorgenomen besluit. Graag gaan wij met u in gesprek over de uitwerking daarvan. Hopend op een realistische en constructieve samenwerking, w.g.....”

Citaat uit brief pastoor aan lokale gemeenschap na protest tegen aangekondigde kerksluiting

“Als we jullie vanaf 5 juli 2014 nog 1x per maand een viering onder leiding van eigen parochianen toestaan is dat ons beleid en het is niet de bedoeling dat jullie dat beleid negeren. Pastoraal werkers en diakens vallen niet onder de categorie ‘eigen parochianen’ en kunnen zonder uitdrukkelijke toestemming van de pastoor evenmin in vieringen voorgaan.”

“Bovendien is het ook niet de taak van parochianen om zelf een priester of andere voorganger te zoeken. Priesters zijn niet beschikbaar. Mocht dat wel zo zijn dan kunnen zij, gelet op het bestuursbesluit, niet in jullie kerk voorgaan. “

Antwoord van geloofsgemeenschap aan pastoor

“Begrijpen wij het goed, dat u ons onder dwang onze kerk afpakt, onze vieringen verbiedt, onze hechte geloofsgemeenschap opheft, dat u het geld dat wij met dubbeltjes en kwartjes hebben gespaard (onze bankrekening) ons ontnemt, en dat, als u onze kerk verkoopt, de opbrengst gebruikt gaat worden voor het oplossen van financiële problemen elders in de parochie?”

Uit onze laatste nieuwsbrief

“We voelen ons beroofd en gedepORTEERD”

“Zware woorden, maar begrijpelijk door heftige emoties van boosheid, verontwaardiging en ongeloof als mensen beginnen te beseffen dat - ondanks hun bezwaren en creatieve oplossingen - hun kerk wordt gesloten en hun vieringen verboden worden. En dat alles met als argumenten: financiële tekorten en te weinig pastores.”

Mgr. Eijk en het isolement

- *Paus Franciscus*: Voortdurend pleidooien voor lokale gemeenschappen. “Er ontstaat een probleem als een parochie geen eigen leven heeft en opgeslokt en vernietigd wordt door een overkoepelende structuur.
- *Mgr. De Korte*: veel meer kerken openhouden, vieringen lokaal in stand houden
- *Mgr. Mgr. Wiertz*: geen kerken in dorpen sluiten
- *Mgr. Punt (Haarlem)*: veel meer kerken openhouden, geen lokale gemeenschappen opheffen
- *Nederlandse religieuzen met ervaringen in de missie*

Enkele citaten (1)

“Een kerk sluiten werkt verwoestend op de kwetsbare geloofsgemeenschap, en snijdt praktisch alle mogelijkheden tot vitalisering van de kerk in die wijk of buurt door. Resultaten van onderzoeken naar psychosociale gevolgen van gedwongen verhuizingen zijn naadloos toe te passen op een gedwongen verhuizing naar een ander Godshuis. Het gaat dan om een inbreuk in het vertrouwen en de zekerheid van gelovige mensen, het verlies van een “thuis”, van bekende gezichten en bekende patronen. Van het scheuren van een belangrijk netwerk van gelovigen.”

(Menco van Koningsveld, praktisch theoloog, em. diaken aartsbisdom)

Enkele citaten (2)

- *“Het is beter dat een gemeenschap op zondag bij elkaar komt om te vieren - ook al is er dan geen sprake van eucharistie - dan geen viering houden of naar elders trekken waar wel eucharistie gevierd werd.”* (Bisschoppen Bernard Möller, Huub Ernst en Klaus Hemmerle)
- *“Zo dreigt de belangrijke band tussen de dorpskerk en het eigen dorp te worden doorgesneden. De kerk wordt van deel van de dorpssamenleving tot een regionale instelling die voor vele dorpingen ver van hun bed is komen te staan.”* (Uit een recente brief van de Konferentie Nederlandse Religieuzen over fusies en kerksluitingen)

**Maar Mgr. Eijk zal zijn beleid niet
aanpassen**

Is de situatie dus uitzichtloos?

We zullen zien!

“Wij gaan door”

Kansen voor een eigen toekomst?

3. Presentatie Ad de Groot “Wat kunnen we doen?”

Wat kun je doen als geloofsgemeenschap

Essentieel in dreigende afbouwperiode tussen fusie en decreet tot kerksluiting is voortvarend werken aan 2 aspecten van vitaliteit:

- Bezieling, spiritueel (**inhoudelijk**)
- Structuur, leiderschap, aanpak (**organisatorisch**)

Om eigenheid en identiteit te bewaren onder centralisatiedruk én als uitgangspunt bij beroepsprocedure

Twee lijnen van weerstand

1. **Bezwaar/beroepsprocedure** tegen gedwongen sluiting bij Vaticaan (voor vitale gemeenschap grote kans op succes)
2. In verzet gaan tegen verbod van pastoor op vieringen in de eigen gemeenschap (“Wij gaan door”, **ongehoorzaamheid**)

Ad 1 Bezwaar/beroepsprocedure tegen gedwongen sluiting

- **Canoniek recht stelt strenge voorwaarden aan het sluiten van een kerk, zowel v.w.b. de gehanteerde argumenten als de zorgvuldigheid van de procedure**
- **Motieven moeten specifiek van toepassing zijn op de betreffende individuele parochie cq. kerk.**

Gedwongen sluiting van kerk van vitale geloofsgemeenschap op grond van algemene, parochiebrede overwegingen is voor de bisschop daarom zeer moeilijk.

Beroepsprocedure heeft grote kans op succes.

Ad 2 Ongehoorzaamheid (1)

Citaat uit recente brief van geloofsgemeenschap aan pastoor

“Wij zijn een vitale geloofsgemeenschap met een groot aantal vrijwilligers en goed bezochte vieringen.

Wij zijn als parochianen in staat en bereid de financiële middelen op te brengen om onze exploitatie, inclusief het onderhoud van onze kerk, sluitend te maken. Bovendien is er nog een aanzienlijk banksaldo.

Wij kunnen zelf voorzien in onze voorgangers (lekenvoorgangers en door ons zelf betaalde pastores)”

Ad 2 Ongehoorzaamheid (2)

“Wij hebben daarom besloten dat we gewoon doorgaan met onze vieringen in onze eigen, nog steeds gewijde kerk en dat we ons daarbij geen onbeargumenteerde beperkingen laten opleggen. Wij blijven vieren zoals we dat al decennia doen. In verbondenheid met de RK wereldkerk en traditie. En dat allemaal zolang onze kerk niet door een definitief bisschoppelijk decreet tot onttrekking aan de eredienst wordt getroffen.”

Ad 2 Ongehoorzaamheid (3)

“Uw aankondiging om vieringen in onze kerk te verbieden nog voor er sprake is van een dergelijk bisschoppelijk decreet, staat de facto gelijk aan het onttrekken aan de eredienst. Wij achten een dergelijk besluit niet rechtsgeldig.

Kerkgebouwen mogen volgens het canoniek recht alleen in het uiterste geval (= “zwaarwichtige reden”) aan de eredienst worden onttrokken.

Onze kerkjuridische adviseurs zijn van mening dat het sluiten van een kerk voordat er sprake is van een niet meer voor bezwaar en beroep vatbaar decreet evenzogoed aangevochten kan worden als ware het de facto een bisschoppelijk decreet.”

Wat kun je verder doen als geloofsgemeenschap

- **Intensief met achterban communiceren, informeren, mobiliseren en enthousiasmeren?**
- **Enquête, adressenbestand etc.**
- **Weerstand bieden aan druk vanuit bestuur om lokale activiteiten af te bouwen (reductie tot pastoraal steunpunt, centraliseren parochiebladen, websites, koren, vieringen,)?**
- **Oprichten stichting tot behoud van.....**

Let op!

- **Weet waar je aan begint. Kun je de confrontatie aan (leiderschap, woordvoerders)?**
- **Hoeveel steun heb je vanuit je geloofsgemeenschap**
- **Dreigende splitsing gemeenschap (“rechter en linkerflank”)**
- **Wat als de zaak op scherp komt te staan (buiten de RK-kerk verklaard worden)?**
- **Is er perspectief als je er in slaagt door te gaan als geloofsgemeenschap, desnoods zonder het eigen kerkgebouw?**

Wat doen wij?

- **Krachten bundelen en publiciteit (Vaticaan, media)**
- **Geloofsgemeenschappen begeleiden, zowel kerkjuridisch en tactisch/organisatorisch als inhoudelijk**
- **Gesprekken met andere bisschoppen, religieuzen, sleutelfiguren en instanties**
- **Parochiebesturen van fusieparochies benaderen**
- **Rapport met dossier over gedwongen kerksluitingen en opheffing van gemeenschappen naar Vaticaan**
- **Professorenmanifest: hernieuwd manifest naar Vaticaan**
- **Mobiliseren pool van voorgangers, opleiden en scholen van lekenvoorgangers**

Associatie “Wij gaan door”

Krachtenbundeling van geloofsgemeenschappen, die elkaar steunen, ervaringen uitwisselen en gezamenlijk naar buiten treden, zowel naar kerkelijke instanties (bisschoppen, Vaticaan en direct naar de paus) als naar de media.

Deelname

- **als geloofsgemeenschap**
- **als individu(en)**

“Gehoorzaamheid is voor mij geworden: goed en aandachtig, open en zeer empathisch proberen te luisteren naar de ander maar ook naar jezelf, je eigen diepste weten, je geweten dus. Totdat duidelijk wordt welke weg we naar beste weten hebben te gaan. Soms duurt dat even, vaak ook niet.

Maar in een gemeenschap is er ook een collectief (ge)weten, een samen weten dat ons dierbaar is omdat het in lange jaren van verbondenheid is gegroeid en dat ons dierbaar is geworden, onopgeefbaar dierbaar zelfs. We mogen dat niet opgeven, van zijn leven niet, want anders laten we elkaar los.”

(Citaat uit een brief van 24 mrt. 2013 aan Bezield Verband Utrecht van de recent overleden emeritus-priester Henk Jorna te Maarssenbroek over gehoorzaamheid)

“Wij gaan door”

Kansen voor een eigen toekomst?

4. Adviezen uit de groepen

Adviezen uit de groepen (1)

- Wanneer je parochieblad zijn eigenstandigheid verliest en opgenomen moet worden in een algemeen blad, blijf dan doorgaan met een eigen, desnoods niet-officieel, communicatieblad en website.
- Bij sluiting van kerk de sleutel niet afgeven, is nergens wettelijk voorgeschreven. Politie treedt niet op, heeft geen bevoegdheid (scheiding kerk en staat).
- Bij ingrepen vanuit bisdom of parochie publiciteit zoeken.
- Zoveel mogelijk verschillende bisschoppen benaderen, om onderlinge verschillen te accentueren.
- Houd zangbijeenkomsten met de 'verboden liederen' onder het motto: 'Verboden vruchten'
- Zoveel mogelijk handtekeningen verzamelen voor petitie aan de paus.
- Samenwerking met reformatorische christenen, en anderen, zoals bv in Twente met de Chaldese christenen.
- Oprichten van een alliantie van bedreigde kerken
- Groot belang van vitaliseren van eigen gemeenschap: toekomst hangt af van de positieve krachtmomenten.
- Bij voorkomende conflicten: achterban zo breed mogelijk peilen.
- Vraag begeleiding en ondersteuning van professionele krachten die beschikbaar zijn en laat Bezield Verband bemiddelen.
- Werk aan een kaderschool voor leken en daarna coaching en begeleiding.
- Pluspunten van de eigen gemeenschap formuleren: opbouw door te werken aan punten van waardering.

Adviezen uit de groepen (2)

- Werk aan een goede heldere omschrijving van wat een levende christen gemeenschap is
- Ook wanneer locatieraad wordt ontslagen doorgaan met deze groep (informeel leiderschap; desnoods in dezelfde functies, zolang er geen vervangende legatieraad is geïnstalleerd) die al zoveel betekent voor de lokale gemeenschap
- Zoek alternatieven voor de officiële gesprekspartners van parochie en bisdom.
- Laat de locatieraad ondersteund worden door een kring van mensen die het feitelijk werk uitvoeren (cf. eerder ingebracht voorstel Maarssenbroek: vangnet)
- Goed bezien in hoeverre er een splijtzwam kan ontstaan en hoe daarmee om te gaan.
- Bij een sterkte-analyse ook kijken naar de zwaktepunten, de kwetsbare kanten van de gemeenschap. Goed bezien wat nodig is om door te gaan.
- Goede informatie en communicatie over allerlei aspecten: wij zijn zelf de kerk, wij zijn de eerst geroepenen, en wanneer wij uit het kerkgebouw gezet worden, blijven wij rooms-katholiek. Niemand kan zeggen dat wij niet meer bij de Kerk horen.
- Zoveel mogelijk overleg met andere locaties zoeken.
- Ontwikkelen van pastorale visie: niet alleen vieren van liturgie, maar minstens ook pastorale nabijheid, diaconie en leren zijn belangrijk.
- Leer van religieuzen, met name van oud-missionarissen die vertellen dat zij juist veel meer aandacht hadden voor de lokale gemeenschappen.
- Formuleer een nieuw statuut waaronder lokale gemeenschappen kunnen schuilen.
- Goede informatie over wat wel en wat niet mag en moet volgens het kerkelijk wetboek.
- Geen mensen in eigen dienstverband nemen i.v.m. vaste kosten en ontbreken van fiscale mogelijkheden.
- Raad de mensen in eucharistische centra aan: wij willen geen eucharistie meer op elke zondag.
- Raad de lokale gemeenschap aan om niet zo veel nadruk meer te leggen op de eucharistie.